

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ’

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἑξωτερικὸ
φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἑθν. Τραπέζης Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόρου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἑξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (δόδος Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

*Βουργάριες ἐξυπνάδες—Γλώσσα καὶ Ζωή—
Τὸ ἀντιπανεπιστήμιο.*

ΜΕΡΙΚΕΣ πατριωτικώτατες ἐφημερίδες μας βρῆκαν τὸν καιρὸ νὰ πουλήσουνε μαγατιάτικες ἐξυπνάδες τώρα μὲ τὰ γυμνάσια τῶν ἐφεδρῶν. Πρῶτα πρῶτα κοροϊδύσανε τὴ στολὴ τους· ὅστερ' ἀρχίσανε νὰν τοὺς κοροϊδεύουν καὶ τοὺς ἱδιούς, τὴν ἄθλια τροφὴ τους, τὰ βιάσανα ποὺ τραβοῦνε στοὺς στρατώνες, τὸ ἀντιστρατιωτικὸ παράσημά τους, καὶ τὸ κάθε τι ποὺ σκετίζεται μ' αὐτοὺς.

Βέβαια, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰν πεῖ πατριωτικὰ τὰ τέτα καμώματα, ἀφοῦ κ' οἱ Βουργάροι παρόμοια θὰ φροντίσουν ἂν εἴτανε νὰ μιλήσουν γιὰ τὸ στρατὸ μας. Καίρως ὅμως πιά νὰν τὸ νιώσουν οἱ πατριώτες φημεριδογράφοι τῆς Ἀθήνας δὲν οἱ κοροϊδίες σὲ μερικὰ ζητήματα βαρύνουν κότι παραπάνου ἀπὸ τίς βρισιές κι οἱ Βουργάροι καὶ οἱ ἄλλοι δειτοὶ μας μονάχα μᾶς βρίζουνε γιὰ τὴν ὥρα, ἀφίοντας τὸ φαρμακερώτερο ὄπλο τῆς κοροϊδίας στοὺς Ἀθηναίους φημεριδογράφους.

ΚΙ ἌΛΛΟ κεφάλαιο ἀπὸ τὸ ἔξοχο βιβλίο τοῦ Ἀλφόνσου

δεῖλό, δουλικό, ταπεινὸ τόνο.

Στὴν ἀκρογιαλιά ἀκούγονταν ἓνα τραγούδι· ἀλλόκοτο τραγούδι. Στὴν ἀρχὴ ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ ὑψιφωνου—εἴτανε ἡ ἀρχὴ μιᾶς μελωδίας· ἔπειτα ἀκούστηκε μιὰ ἄλλη φωνὴ καὶ ἔρχισε τὸ τραγούδι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐνῶ ἡ πρώτη προχωροῦσε μερικὸς τόνους πρὶο μπροστὰ ἀπὸ τὴ δεύτερη. Ἐπειτα ἀκούστηκε τρίτη, τέταρτη, πέμπτη φωνή, καὶ καθεμιὰ ἔρχιζε, ὅπως ἡ δεύτερη, τὸ τραγούδι ἀπὸ μπροστὰ καὶ προχωροῦσε μοναχὴ τῆς. Ἀξαφνὰ ἀκούστηκε ἓνας χορὸς ἀπὸ ἀντρίκειες φωνές κι ἔρχισε νὰ λήγῃ τὸ τραγούδι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νικώντας τίς ἄλλες φωνές χωρὶς καὶ νὰ τίς πνίγῃ. Μιὰ κλιμακωτὴ μελωδία στὴ στέππα. Ἀπὸ τὸ λαὸ γεννημένη, ἀπὸ τὸ λαὸ τρυφωμένη! Ὁ ἦχος εἴτανε πικρᾶξενος· ἡ καθεμιὰ ἀπὸ τίς γυναῖκες φωνές ξετυλιγότανε καθαρά καὶ ξάστερα μέσα ἀπὸ κείνο τὸ κουδάρι τῶν φωνῶν. Ἐτσι νόμιζε κανεὶς πὼς κυλοῦσανε πολύχρωμα ρυάκια ἀπὸ τοὺς βράχους, πηδηχτά, χορευτά, τρέχοντας νὰ χυθῶνε στὰ μεγάλα κύματα τῶν ἀντρίκειων φωνῶν. Πέφτανε μέσα, χανόντανε, κ' ἔπειτα ξαναβγαίνανε γελώντας καὶ πειραζόντας ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, κ' ἀνεβαίνανε παλε στὰ ὕψη. Παράδοξη ἁρμονία· οἱ ἀντρίκειες φωνές εἶχανε ἓναν ἀλλοιώτικο ρυθμὸ καὶ τραγουδοῦσαν ἀπλὰ χωρὶς τσακίσματα, φωνές πνιγμένες, μελαχολικές, σὰ νὰ δηγόντανε προσεχτικὰ τίποτις λυπητερό, ἐνῶ οἱ γυναῖκες φωνές, προσπερνώντας, φαινόντανε σὰ νὰ βιάζονται νὰ ξαναποῦνε τὸ ἴδιο στοῦ; ἄντρες καμπανιστὰ καὶ μὲ παράτολμα στριφογυρίσματα.

Τὸ τραγούδι ἔπνιγε τὴ βουὴ τῆς θάλασσας.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ)

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

καὶ Ζωὴ» εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς δώσει ὁ κ. Ἑλισσαῖος Γιαννίδης. Τὸ πρῶτο κεφάλαιο «Τὸ Σχολεῖον» ποὺ τυπώσαμε στὰ φύλλα 251, 252 καὶ 253 διαβίστηκε μὲ βαθιὰ προσοχὴ καὶ συζητήθηκε πλατύτατα, ὅπως ἐλπίζουμε πὼς θὰ διαβαστεῖ καὶ θὰ συζητηθεῖ καὶ τὸ σημερινόν. Κρῖμα μοναχὰ ποὺ τὸ βιβλίο θίγῃται νὰ τυπωθεῖ ἀφοῦ λείπουνε, φτάνεται, τὰ ὑλικά μέσα. Κι ὅμως τὸ βιβλίο τοῦ Γιαννίδου ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπο καὶ μὲ κάθε θυσία νὰ τυπωθεῖ γιὰτ' εἶναι βιβλίο ποὺ θίνοῦν πολλῶν τὰ μίτια καὶ θὰ χρησιμεύει γι' ὀληθινὴ κατὰχρησιν στὸ Ζήτημα.

Ὁ συγγραφεὺς του, ἓνας ἀπὸ τοὺς γνωστότερους καὶ ἐπιστημώτερος ἐργάτες τῆς Ἰδέας, βαθὺς ἐπιστήμονας καὶ πρωτοτυπώτατος στὸ ζετύλιγμα τῆς σκέψης του, ἐξετάζει τὰ πράγματα μὲ τέτιο τρόπο, ὥστε τὰ συμπεράσματά του νᾶρχονται σὰ μαθηματικὰ ἀξιώματα καὶ νὰ μὴν ἀφίουν τὴν παραμικρότερη ἀφιβολία. Ἐνν μοναχὰ θὰν τοῦ παρατηρήσουμε μὲ σέβας· ἅμα εἶναι νὰ τυπωθεῖ τὸ βιβλίο του, νὰ πετάξῃ ἀλύπητα ἀπὸ μέσα τῇ γενικῇ—εἰς (συντάξεως κτλ.) καὶ μερικὰ ἄλλα, λιγοστὰ πάντα, δασκάλια μακαρόνια ποὺ τίσχημιζον.

★

ΚΑΘΕ χρόνο, τέτια ἐποχὴ, ποὺ ἀνοίγουν τὰ σχολεῖα, ἄθελα κανεὶς θυμᾶται τὸ ἐθνικώτατο ἔργο τοῦ κ. Ο. Ρουσσοπούλου, τὴν Ἑμπορικὴ καὶ Βιομηχανικὴ Ἀκαδημία του, τὸ Ἀντιπανεπιστήμιο αὐτό, καθὼς πολλὴ σωστὰ τὸ βάφτισε ἄλλοτε ἡ «Ἀκρόπολις», ποὺ μπορεῖ κανεὶς ἀξιόλογα νὰν τὸ πεῖ καὶ λιμάνι τῆς σωτηρίας γιὰ τοὺς γονιούς διψᾶνε κάποια πρακτικὴ καὶ ὠφέλιμη μόρφωση γιὰ τὰ παιδιὰ τους. Καὶ μόνο νὰ λογαριάσει κανεὶς πόσα παιδιὰ σωθήκανε ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ κερδηθήκανε ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἀπὸ τότε ποὺ ἰδρύθηκε ἡ Ἑμπ. καὶ Βιομ. Ἀκαδημία, μόνο νὰν τὸ συλλογιστεῖ κανεὶς αὐτὸ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ σφίξει τὸ χέρι τοῦ κ. Ρουσσοπούλου καὶ νὰ τὸν ἀναγνωρίσει γιὰ Ἑθνικὸν ἐργάτη.

ΤΟ ΣΠΑΘΙ

(Βλάχικο)

Ἐσὺ ποὺ πάντα στὸν παιδιῶν
τὸν ὕπνο παραστένεις
καὶ νανουρίζεις τα γλυκά,
καὶ τὴ φωνὴ σου ἀγαπᾶν
ὄλοι ποὺ τὴν ἀκούνε,
τραγουδοῦσε καὶ μένα
ποὺ ἡ φωνὴ σου μὲ μεθᾶ,
καὶ πὲς μου τὸ τραγούδι
τῆς κοπελιάς ἐκείνης
ποὺ κάνει τῆς τὸν ἀργαλιὸ
λαφρύτερο στὰ χέρια
καὶ χαίρει ἡ καρδιά τῆς.

Ἐλα κοντά μου κι ἄκουσ' το :
Περνώντας κάποιον ποταμὸ
ὁμορφος καβαλλάρης
μέσα σάφτινε τοῦπεσε
τὸ κοφτερὸ σπαθί του,
καὶ πίνοντας ἐγὼ νερὸ
στοῦ ποταμοῦ τὴν ὀχτὴ
βρῆκα τᾶκονισμένο τὸ σπαθί.
Πὲς μου τί κάνει ἡ καρδιά
τῆς κοπελιάς ἐκείνης
ποὺ ἔρωτας σὶα στήθια τῆς
δὲ φώλιασε ἀκόμα ;
καὶ τί δίχως σπαθί
ἀξίζει ὁ καβαλλάρης ;

Τὸ πῆρα καὶ τὸ κρέμασα
στὴ ζώνη μου τὴν ἄσπρη
κίφτης τίς μάχες τίς τρανές
ἀρχίνησε νὰ λεί.

Τώρα ποὺ ἡ καρδιά μου χαίρεται
κι ὁ ἀργαλιὸς χορᾷ
καὶ τὸ σπαθί δηγᾶται μόν
τίς μάχες ποὺ πολέμησε,

ὁμορφε καβαλλάρη,
ἂ θέλεις τὸ σπαθί σου
ἔλα κοντά μου κάθησε
καὶ θὰ σ' τὸ δώσω πίσω.
Μὰ μὴ ξεχνᾷς τὸν ἀργαλιὸ
ποὺ φαίνω τὰ προικιά μου.

ΜΗΤΡΟΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΤΑΓΚΑΣΚΑΡΗΣ

IV

Η ΛΙΜΝΗ ΑΝΤΑΝΙΑΒΑ

(Παράδοση τῆς φυλῆς Σακαλάβας, ποὺ ἔμοῦ
τὴ δηγήθηκε ὁ μαλγάσης Μουσίμα).

Στὴ δῶθε μεριά τῆς βουνοσειρᾶς τοῦ Ἀμπρου, 1) κατὰ τὸ νοτιὰ, ὅχι ἀλάργα ἀπὸ τὸ χωριὸ Ἀμποχιμαρίνα (2), βρίσκεται μιὰ λίμνη, κάμποσο μεγάλη, ποὺ τήνε λένε Ἀντανιάβα. Οἱ Μαλγάσηδες τὴ λίμνη αὐτὴ τὴ νομίζουν ἱερή, κ' ἡ παράδοση λέει αὐτὰ τὰ παρακατιανὰ.

Στὴ μεριά ποὺ βρίσκεται σήμερὰ αὐτὴ ἡ λίμνη, εἴτανε μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ, κάποιο μεγάλο χωριὸ Σακαλαβιανό. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ τοῦ χωριοῦ εἶχανε βασιλιά, πρίγκηπε, πριγκηπέσες, κ' εἶχανε ἀκόμα κοπάδια ἀπὸ βώδια, πολλὰ χωράφια, πλῆθος μανιόκους, γλυκοπατάτες καὶ ρυζιές. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ, μαζί μὲ τόσους καὶ τόσους χωριανούς, ζοῦσε κ' ἓνα ἀντρώγενο, ποὺ τὸνομά του εἶχε μείνει ἄγνωστο. Αὐτὸ τ' ἀντρώγενο εἶχε ἓνα παιδάκι ἴσαμε ἕξη μηνῶν πανοῦ κάτου. Μιὰ νύχτα ξαφνικὰ αὐτὸ τὸ παιδάκι, δίχως ἀφῆρμὴ ἔρχισε τὰ κλάματα, τόσα κλάματα ποὺ τίποτα δὲ μπορούσε νὰν τὸ μερῶσῃ. Ἡ μάνα του τὸ χᾶιδε, τὸ κουνοῦσε στὴν ἀγκαλιά τῆς μὲ ναναρίσματα, μ' αὐτὸ δὲν ἔπαυε. Τόβανε νὰ βυζᾷ, μ' αὐτὸ δὲν ἤθελε καὶ ἀκόμα περισσότερο ἔκλαιγε. Τότες αὐτὴ σηκώθηκε ἀπὸ τὴν ψάθα ποὺ κοιμόντανε μὲ τὸν ἄντρα τῆς, καὶ βγῆκε ἔξω καὶ πῆγε καὶ κάθησε πέρα, ἀποκάτου ἀπὸ μιὰ Ταμαρινιά, πάνου σ' ἓνα γουδί τοῦ ρυζιοῦ. Στὴν Ταμαρινιά αὐτὴ εἶχανε συνήθειο νὰ μαζεῦνται κάθε μέρῃ οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ, κι ὅλες μαζί, συντροφικάτα, νὰ κοπανίζουνε τὸ ρυζί (3). Ἐτσι ἔλιζε κείνη πὼς μὲ τὸν καθάριο ἀγέρα καὶ τὴ φρεσκάδα τῆς νύχτας, θὰ μέρωνε τὸ παιδί. Κι ἀληθινὰ αὐτὸ ἔγινε. Γιατί μόλις ἀκούμπησε καὶ πέρα, τὸ παιδί σώπασε, καὶ στὴ στιγμὴ ἀποκοιμήθηκε. Ἡ μάνα του τότες γύρισε ἀγάλια ἀγάλια στὸ χωριὸ, μὰ καθὼς ἔκαμε νὰ μπῇ μέσ' στὸ σπῖτι τὸ παιδί ξύπνησε ἀλαφιασμένο κι ἔρχισε πρὶο δυνατὰ κλάματα ἀπὸ πρῶτα. Κεῖνη ξαναβγῆκε καὶ πῆγε πάλι καὶ κάθησε πὰ στὸ γουδί. Ἀμέσως σὰ νᾶγινε θάμα, τὰ κλάματα τοῦ παιδιοῦ πάψανε, καὶ σιγὰ σιγὰ κι αὐτὸ ξανακοιμήθηκε. Ἡ μάνα του πάλι τόβανε γιὰ τὸ χωριὸ. Μὰ δὲν εἶχε προφτάσει νὰ πατήσῃ στὸ κατῶφλι τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ ξανᾶρχισε τὸ παιδί τὰ κλάματα, δυνατὰ καὶ σπαραχτικά. Τρεῖς φορές ἡ μάνα του ἔκαμε νὰ μπῇ σπῖ-

1) Τὸ βουνὸ τοῦτο βρίσκεται στὴ δυτικὴ μεριά τοῦ λιμανιοῦ Ντιέγγλο-Σουάρεζ, ποὺ κατοικεῖ ἡ φυλὴ Ἀντανάρα.

2) Ἀμποχι=ἰπᾶνου, μαρίνα=ἀλγέθια, λοιπὸ χωριὸ ποὺ εἶναι ἀληθινὰ ἀψηλὰ. Οἱ Μαλγάσηδες στὰ χωριά δίνουνε ὀνόματα, ἀπὸ κάθε τι ποὺ τοὺς κάνει ἐντύπωση ἀνάμεσα στὴ φύση καὶ εἶναι κοντινὸ μὲ τὸ μέρος τὸ βαπτίζοντο. Διὰ τοὺς δίνουν ὀνόματα ἀπὸ ὀνόματα δέντρα, νερά, βουνά, καὶ γι' αὐτὸ τὰ ἴδια ὀνόματα χωριῶν ἀκούε σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς Μανταγκασκάρης.

3) Ἰσαμε σήμερὰ ὑπάρχει αὐτὸ τὸ συνήθειο. Στὴν ἀκρὴ τοῦ χωριοῦ κάτου ἀπὸνα μεγάλο δέντρο, βάνουνε πάντα τὰ γουδιά, καὶ μαζεῦνται οἱ γυναῖκες καὶ κοπανίζουν τὸ ρυζί.